

Українська кардіохірургія за рік Великої війни

Відкрите звернення Голови правління Асоціації серцево-судинних хірургів України академіка Василя Лазоришинця до Європейської кардіохірургічної спільноти від 07.03.2022

27 січня відбулася звітна конференція Асоціації серцево-судинних хірургів України. Як і кожного року, в інституті Амосова зібралися керівники регіональних центрів, більшість приєдналася онлайн. Все, як завжди, в останні роки. Але це був звіт роботи кардіохірургічної галузі за рік Великої війни...

Плани розвитку, вдосконалення, впровадження, які мали реалізуватися у 2022 році, були жорстко змінені війною. Уся система охорони здоров'я перейшла на воєнні рейки.

На кінець 2022 року в Україні діяло 49 кардіохірургічних та реперфузійних центрів, з яких 36 з повним обсягом кардіохірургічної допомоги. З 2014-го заблоковано по два центри в Луганську і Донецьку та один у Сімферополі. Не всі центри могли повноцінно працювати минулого року, особливо у перші місяці війни.

В обмеженому режимі працював центр кардіохірургії та патології кровообігу ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії імені В. Т. Зайцева НАМН України» у Харкові. Але під час часткової блокади тільки тут могли отримати допомогу мешканці міста та області з гострим інфарктом міокарда. Лише у травні центр практично відновив повноцінну роботу, незважаючи на постійні обстріли міста. У Чернігові майже два перші місяці війни кардіохірургічний центр діяв тільки в режимі загальної хірургії, надаючи допомогу пораненим військовим і цивільним в умовах відсутності електроенергії та води. Донецький карді-

охірургічний центр, який до повномасштабної війни працював у Краматорську, зміг евакуюватися, вивезти обладнання і відновити свою роботу у двох точках Києва – на базі інституту Амосова та в орендованому приміщенні на Шулявці.

Центр дитячої кардіології та кардіохірургії на початку березня був частково евакуйований до Львова, де було розгорнуто операційну та 6 кардіохірургічних реанімаційних ліжок із перевезеним обладнанням. Це дало змогу надавати повний спектр високоспеціалізованої допомоги маленьким мешканцям західної України та евакуйованим.

Слід особливо відзначити центри, які самовіддано працювали у прифронтових зонах. Це Дніпропетровський обласний клінічний центр діагностики та лікування, кардіохірургічне відділення Запорізької обласної клінічної лікарні, кардіологічний центр Миколаївської обласної клінічної лікарні, центр інтервенційної радіології Херсонської обласної клінічної лікарні, який пережив окупацію. Найбільших руйнувань зазнали заклади у Чернігові, Харкові, Краматорську, Сєвєродонецьку.

У перші місяці повномасштабної війни постала проблема, як багатьом мешканцям регіонів і евакуйованим отримати необхідну високоспеціалізовану допомогу через небезпеку пересування. Тоді фахівці інституту Амосова почали проводити виїзні консультації та операції в регіональних центрах –

у Вінниці, Полтаві, Львові, Чернівцях, Івано-Франківську, Ужгороді, Дрогобичі, Одесі, Тернополі, Рівному, Луцьку, Павлограді. Це вплинуло й на розподіл кількості оперативних та інтервенційних втручань по центрах. Зокрема у Черкасах, Хмельницькому і Тернополі були проведені операції з трансплантації серця. А у Вінниці з'явилося кардіохірургічне дитяче відділення.

З початку повномасштабної війни в НІССХ імені М. М. Амосова пройшли лікування 329 військових. Вони отримують увесь спектр допомоги як при бойовій травмі серця і магістральних судин, так і при хронічних захворюваннях, які загострюються або вперше маніфестують у воєнних умовах, зокрема через поранення та контузії. Для оптимізації логістичних маршрутів евакуації та госпіталізації військовослужбовців налагоджено ефективну співпрацю із Центральним військовим госпіталем і безпосередньо з іншими медичними установами України, які надають допомогу військовим. В інституті Амосова військовослужбовці проходять періопераційне, хірургічне та післяопераційне лікування, а потім із відповідними рекомендаціями переводяться до госпіталів на реабілітаційне лікування. У листопаді наказом директора створено відділення воєнної хірургії серця та магістральних судин.

З початку 2020 року НІССХ імені М. М. Амосова проводить освітню діяльність у сфері післядипломної освіти (накази МОН України від 26.12.2019 № 1020-л та від 09.01.2020 № 5-л). Наказом № 148 від 01.09.2022 року створено атестаційну комісію науково-навчального відділу за спеціалізаціями: «Хірургія»; «Анестезіологія та інтенсивна терапія»; «Внутрішні хвороби», вторинна спеціалізація: «Організація та управління охороною здоров'я»; «Хірургія серця та магістральних судин»; «Інтервенційна кардіологія»; «Інвазивна електрофізіологія»; «Кардіологія»; «Ультразвукова діагностика» з атестації лікарів.

Для молодих фахівців організували навчальні заходи, зокрема тренінг-навчання «Тактична медицина», який провів тренер із США Magdy Zakhary. Сертифіковано 13 осіб як інструкторів тактичної медицини. Молоді фахівці проходили навчання за кордоном.

Галузеві підсумки року

Всього за 2022 рік в Україні виконано 18 486 операцій на серці (включаючи операції на серці зі штучним кровообігом і без) та електрофізіологічні втручання (імплантація штучних водіїв ритму серця та абляції); 53 394 інтервенційних втручання (коронарографії, стентування коронарних артерій, стентування судин з приводу інших захворювань). Для порівняння у 2021 році виконано відповідно 19 149 операцій на серці та 58 491 інтервенційне втручання.

Першість за показниками зростання слід віддати Центру серця та судин Першого медичного об'єднання міста Львова, який у загальному рей-

тингу хірургічних втручань на серці піднявся на 6-е місце з 16-го у 2021 році. Взагалі, найбільш важливими показниками є не стільки абсолютна кількість тих чи інших втручань, за якими традиційно лідирують найпотужніші заклади, а саме показники розвитку і зростання, кількісні та якісні стрибки. І тут слід також відзначити КНП «Хмельницький обласний серцево-судинний центр» (піднявся з 11-го на 7-е місце за загальною кількістю виконаних втручань), Вінницький регіональний клінічний лікувально-діагностичний центр серцево-судинної патології (з 10-го на 8-е місце), Львівська обласна клінічна лікарня (з 17-го на 12-е місце), Івано-Франківський обласний клінічний кардіологічний центр Івано-Франківської обласної ради (з 19-го на 16-е місце), КНП Коломийська ЦРЛ (з 34-го на 26-е місце).

Якщо говорити про абсолютне лідерство центрів за кількістю виконаних за 2022 рік втручань, то перша десятка виглядає так: ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України», ДУ Інститут серця МОЗ України, КУ «Дніпропетровський обласний клінічний центр кардіології та кардіохірургії», КУ «Одеська обласна клінічна лікарня», ДУ «Науково-практичний медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії МОЗ України», ТМО 1 м. Львів, КНП «Хмельницький обласний серцево-судинний центр», Вінницький регіональний клінічний лікувально-діагностичний центр серцево-судинної патології, КЗ «Черкаський обласний кардіологічний центр», Львівський клінічний лікувально-діагностичний кардіологічний центр.

ТОП-3 лідерів кардіохірургічної галузі за підсумками роботи у 2022 році:

• загальна кількість втручань:

- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 4604
- ДУ «Інститут серця МОЗ України» – 4571
- КУ «Дніпропетровський обласний клінічний центр кардіології та кардіохірургії ДОР» – 2659

• операції на серці:

- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 2409
- ДУ «Інститут серця МОЗ України» – 1561
- ДУ «Науково-практичний медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії МОЗ України» – 999

• стентування коронарних артерій:

- ДУ «Інститут серця МОЗ України» – 2311
- КЗ «Вінницький регіональний клінічний лікувально-діагностичний центр серцево-судинної патології» – 1218
- КУ «Дніпропетровський обласний клінічний центр кардіології та кардіохірургії ДОР» – 1145

• хірургічне лікування ішемічної хвороби серця; ізольоване коронарне шунтування:

- ДУ «Інститут серця МОЗ України» – 546

- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 509
- КНП «Черкаський обласний кардіологічний центр ЧОР» – 179
- **хірургічне лікування вроджених вад серця:**
- ДУ «Науково-практичний медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії МОЗ України» – 929
- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 493
- ДУ «Інститут серця МОЗ України» – 185
- **хірургічне лікування порушення ритму серця:**
- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 1304
- КУ «Дніпропетровський обласний клінічний центр кардіології та кардіохірургії ДОР» – 1102
- КУ «Одеська обласна клінічна лікарня ООР» – 830
- **хірургічне лікування патології аорти:**
- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 187
- КНП ЛОР «Львівська обласна клінічна лікарня» – 61
- ДУ «Інститут серця МОЗ України» – 57
- **хірургічне лікування інфекційного ендокардиту:**
- ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» – 172
- КНП ЛОР «Львівська обласна клінічна лікарня» – 32
- КНП «Черкаський обласний кардіологічний центр ЧОР» – 11

За рік було проведено два наукових заходи: XXVII Всеукраїнський з'їзд кардіохірургів Асоціації серцево-судинних хірургів України (2–3 червня у м. Чернігів), IX Амосовські читання: війна змінює розвиток кардіохірургії (9 грудня в інституті М. М. Амосова). Члени Асоціації взяли участь в ESOT TLJ 3.0 (Європейський борд з трансплантології), у конференції EACTS 2022 (Європейська асоціація серцево-торакальної хірургії) та інших міжнародних заходах.

38 членів Асоціації наближають Перемогу на фронті. Наша непоправна втрата – 28 жовтня загинув

Сергій Олександрович Матвєєв, хірург серцево-судинний Запорізької обласної лікарні, асистент кафедри госпітальної хірургії Запорізького державного медичного університету, кандидат медичних наук, на фронт він пішов добровольцем. Вічна пам'ять і слава Герою!

Українська кардіохірургія продовжує працювати, вдосконалюватися і будувати плани на майбутнє. Ми відчуваємо підтримку всього цивілізованого світу, лікарської та наукової спільноти, усіх, хто разом з нами на боці світла і добра. Ми розуміємо велику місію України і впевнені у Перемозі.

Слава непереможній Україні!

Слава Збройним силам України!

В. В. Лазоришинець,
академік НАМН України,
член-кореспондент НАН України,
директор ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України»,
завідувач кафедри хірургії серця та магістральних судин Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика,
голова правління Асоціації серцево-судинних хірургів України